

Zekerheidstelling Bankgarantie Inhouding Overwaarde

Memo Ron Reijnders RABC BestekKennis.nl BNB 19-11-2014

Dit betreft een document dat is geüpdatet naar de tijd en naar de inhoud

(De originele bron van dit document is van Stabu; nov 2014)

Geel is aangepast c.q. toegevoegd

Paars is nog aandacht geven

Groen zijn voorgestelde aanbevelingen

Bij de aanbesteding en de gunning van werken bestaat veelal onduidelijkheid en willekeur omtrent de vraag of, en zo ja op welke wijze en onder welke voorwaarden, aannemers ten behoeve van hun (toekomstige) opdrachtgevers financiële zekerheid dienen te stellen. Door middel van deze informatie wordt beoogd, zo beknopt mogelijk, een toelichting te geven op de binnen de Nederlandse bouw gebruikelijke vormen van zekerheidstelling. In de administratieve bepalingen van de STABU-systematiek c.q. de RAW-systematiek die hun grondslag vinden in de UAV 2012, wordt ter zake van de zekerheidstelling verwezen naar een model van een bankgarantie. Op verzoek van de gebruikers van Standaardbestekken is een tweetal voorbeelden toegevoegd.

Inhoudsopgave

Zekerheidstelling

1. Algemeen

1.1 Algemeen

2. De zekerheidstelling

2.1 De zekerheidstelling

3. Soorten zekerheidstellingen

3.1 De soorten zekerheidstellingen

De bankgarantie

De bereidverklaring

De bankverklaring

3.2 Inhouding op de termijnbetalingen c.q. overwaarderegeling

3.3 Kredietbeslag

3.4 Aanbevelingen

Bij inschrijving

Bij gunning

3.5 Zekerheid voor de opdrachtnemer in de uitvoeringsfase @ of bij 7

4. De zekerheidstelling en de UAV 2012

4.1 Paragraaf 43a van de UAV 2012

4.2 De looptijd

4.3 Zekerheid te stellen door de opdrachtgever

5. Het ARW 2012 (Aanbestedingsreglement werken 2012)

5.1 Het ARW 2012 (Aanbestedingsreglement werken 2012)

6. Bestekspecificaties zekerheidstelling en overwaarderegeling

6.1 STABU-specificaties zekerheidstelling en overwaarderegeling

6.2 RAW-specificaties zekerheidstelling en overwaarderegeling

7. Zekerheid voor de opdrachtnemer in de uitvoeringsfase @ of bij 3.5

8. Modellen bankgarantie

8.1 Modellen bankgarantie

Bankgarantie model I (met mogelijkheid dat rechter de inroeping voorkomt)

Bankgarantie model II (on demand- format zonder dat motivering nodig is)

9. BNB aanbeveling met betrekking tot aanpassingen:

1. Algemeen

1.1 Algemeen

De zekerheidstelling

De totstandbrenging van een bouwwerk brengt in financieel opzicht onzekerheid met zich mee. De opdrachtgever die een werk opdraagt aan een aannemer verwacht uiteraard dat laatstgenoemde het werk conform de aannemingsovereenkomst zal kunnen uitvoeren. Maar niet ondenkbaar is dat een aannemer tijdens de uitvoeringsfase van een bouwwerk niet meer aan zijn in de aannemingsovereenkomst vermelde verplichtingen kan voldoen. De opdrachtgever die reeds een aantal termijnen aan de aannemer betaald heeft, ziet zich in dat geval geconfronteerd met een in gebreke zijnde aannemer. Wellicht dat hij zich genoodzaakt ziet het werk door een andere aannemer te laten voltooien. Hoe dan ook. De kans is in dit soort gevallen geenszins denkbeeldig dat de uitvoering van het werk meer kosten met zich mee zal gaan brengen dan oorspronkelijk verwacht. Ten tijde van het sluiten van de aannemingsovereenkomst zal men er niet vanuit gaan dat situaties als hierboven geschetst zich ook echt voor zullen gaan doen. De aannemer is immers zorgvuldig geselecteerd. Toch zal een opdrachtgever, voorzover mogelijk, vooraf gewaarborgd willen zien dat zich ter zake van de uitvoering van een bouwproject geen belemmeringen van financiële aard voordoen. De opdrachtgever kan zich in dit opzicht, voordat de aannemer met de uitvoering van het werk begint, zekerheid verschaffen door het verlangen van een zekerheidstelling. In ogenschouw dient daarbij genomen te worden dat het verschaffen van de zekerheidstelling op zich geld kost. Van geval tot geval zal dus ingeschat dienen te worden of het risico van in gebreke blijven aanwezig is en de extra uitgaven ten behoeve van een zekerheidstelling dan ook doelmatig zijn. Nu zijn we hierboven gemakshalve uitgegaan van de situatie waarin de opdrachtgever wordt geconfronteerd met een onvermogen van de aannemer. Een omgekeerde situatie is echter evenwel denkbaar. Ook de aannemer kan geconfronteerd worden met een opdrachtgever die niet, of niet meer aan zijn betalingsverplichting voldoet. In dat geval kan ook hij van de opdrachtgever een zekerheidstelling verlangen. Bij de behandeling van paragraaf 43a van de UAV 2012 komen we hierop terug.

2. De zekerheidstelling

2.1 De zekerheidstelling

Wat is nu een zekerheidstelling?

Hierboven is gesteld dat de opdrachtgever zich op enigerlei wijze financiële zekerheid kan verschaffen om de situatie te ondervangen waarin de aannemer zelf niet meer aan zijn verplichtingen, voortvloeiend uit de aannemingsovereenkomst, kan voldoen en de uitvoering van het werk daardoor extra kosten met zich meebrengt. Iemand anders zal dus de opdrachtgever een bepaalde mate van zekerheid dienen te verschaffen. Daarmee is eigenlijk al aangegeven dat bij het stellen van een zekerheid een derde betrokken is. Dus iemand die buiten de tussen de opdrachtgever en de aannemer gesloten aannemingsovereenkomst staat. Deze derde zal aan de opdrachtgever (schriftelijk) dienen te verklaren dat hij zekerheid verschaft. In de praktijk komt het er meestal op neer dat de derde verklaart, onder bepaalde voorwaarden, een som geld te zullen voldoen aan de opdrachtgever indien de aannemer niet meer aan zijn verplichtingen, voortvloeiend uit de aannemingsovereenkomst, voldoet. De opdrachtgever zal nu, indien hij een zekerheidstelling wenst, in het bestek bepalingen opnemen waarin hij van de aannemer verlangt dat deze er zorg voor draagt dat die derde ten behoeve van de opdrachtgever een zekerheidstelling afgeeft. In het bestek zal in het voorkomende geval concreet aangegeven moeten worden waar de zekerheidstelling uit moet bestaan. De opdrachtgever kan zich overigens ook zekerheid verschaffen zonder dat daar een derde bij betrokken wordt. Hij kan bedragen inhouden op de termijnbetalingen aan de aannemer. Hij hanteert dan de zogenaamde 'overwaarderegeling' waaraan later aandacht besteed zal worden. Maar het is dan de opdrachtgever die zichzelf financiële zekerheid verschaft zonder dat van de aannemer verlangd wordt een zekerheid 'te stellen'. Van een zekerheidstelling in eigenlijke zin is bij de toepassing van de overwaarderegeling geen sprake. @ deze tekst stond er maar wordt niet uitgelegd @

3. Soorten zekerheidstellingen

Inhoudsopgave:

3.1 De soorten zekerheidstellingen

- de bankgarantie
- de bereidverklaring
- de bankverklaring

3.2 Inhouding op de termijnbetalingen c.q. overwaarderegeling

3.3 Kredietbeslag

3.4 Aanbevelingen met betrekking tot het gebruik

3.5 Zekerheid voor de opdrachtnemer in de uitvoeringsfase @ of bij 7

3.1 De soorten zekerheidstellingen

In het huidige aanbestedingswezen worden onder allerlei benamingen in juridisch opzicht van elkaar te onderscheiden garanties gevraagd en aangeboden. Teneinde duidelijkheid in deze begrippenwereld te krijgen volgt hieronder een overzicht van de in de bouw het meest in het oog springende zekerheidstellingen. Dit zijn:

- De bankgarantie;
- De bereidverklaring;
- De bankverklaring.

De bankgarantie

Een bankgarantie is een verklaring van een bank (of van een borgmaatschappij) waarbij deze zich tegenover de opdrachtgever tot een bepaald, in de aanbestedingsstukken genoemd, bedrag garant stelt voor de juiste nakoming door de aannemer van zijn verplichtingen, voortvloeiende uit de met de opdrachtgever gesloten aannemingsovereenkomst. Bankgaranties worden dus gesteld omdat zij worden gevraagd in het kader van een aannemingsovereenkomst die gesloten wordt tussen opdrachtgever en aannemer. De bankgarantie als zodanig staat los van de aannemingsovereenkomst. De bankgarantie wordt namelijk in het leven geroepen door middel van een tussen de aannemer en bank of borgmaatschappij gesloten overeenkomst. Anders dan het begrip 'bankgarantie' doet vermoeden, worden 'bankgaranties' niet alleen afgegeven door bankinstellingen. Ook borgmaatschappijen geven dit soort garanties af. De aannemer kan zich ter zake van een bankgarantie dus wenden tot een bank of een borgmaatschappij. De term 'bankgarantie' is echter de gebruikelijke benaming. Een bankgarantie wordt geactiveerd 'onder condities' dan wel 'on demand'. Bij 'onder condities' dient de opdrachtgever aan te tonen dat hij recht heeft op het bedrag van de zekerheid. Bij 'on demand' betaalt de zekerheidverschaffer op eerste verzoek van de opdrachtgever. Het zal duidelijk zijn dat de positie van de opdrachtgever bij 'on demand' veel sterker is.

In de praktijk zijn banken soms vrij star en geven de bankgarantie niet eerder af dan dat zij het bewijsstuk hebben ontvangen dat de opdracht er werkelijk is. Er ontstaat dan soms een kip en ei situatie omdat de opdracht niet komt indien er geen bankgarantie is. Dit is op te lossen door te werken met een bereidverklaring.

De bereidverklaring

Dit is een verklaring van een bank of van een borgmaatschappij, waarbij deze zich bereid verklaart om voor het geval de opdrachtgever een werk aan een bepaalde aannemer gunt, zich tegenover deze opdrachtgever tot een bepaald, in de aanbestedingsstukken genoemd, bedrag garant te stellen (of bijv. de UAV 2012 die dit op 5 % heeft vastgesteld). De bank of borgmaatschappij verklaart zich dus bereid om zich garant te gaan stellen voor de juiste nakoming door die aannemer van zijn verplichtingen, voortvloeiende uit de met de opdrachtgever te sluiten aannemingsovereenkomst.

Het meest ideaal zou zijn als de tekst van de 'bereidverklaring' zou aansluiten op een 'bankgarantie' en dat deze verklaring automatisch overgaat in een bankgarantie,

De bankverklaring

Dit is een vrijblijvende verklaring van een bank of van een borgmaatschappij, waarbij deze instelling aan de hand van de haar ter beschikking staande gegevens omtrent de financiële draagkracht van een bepaalde aannemer, de verwachting uitspreekt dat deze een bepaald in een bestek beschreven werk -met inachtneming van de daarin vervatte betalingsregeling- tot uitvoering kan brengen. Gezien het vrijblijvend karakter van de bankverklaring is deze niet als een zekerheidstelling in eigenlijke zin te beschouwen.

3.2 Inhouding op de termijnbetalingen c.q. overwaarderegeling

De opdrachtgever kan in het bestek bedingen dat van de door hem te verrichten termijnbetalingen een bepaald bedrag wordt ingehouden. De opdrachtgever beschikt doordat hij bedragen inhoudt over meer prestaties van de aannemer dan waarvoor hij heeft betaald. Hij heeft overwaarde. Pas nadat de aannemer aan al zijn verplichtingen voortvloeiend uit het bestek en aannemingsovereenkomst heeft voldaan, wordt het ingehouden bedrag aan hem voldaan. Op deze wijze geniet de opdrachtgever een 'financiële' zekerheid zonder dat hier een derde, bijvoorbeeld een bank of borgmaatschappij bij betrokken wordt. Een dergelijke voorziening is derhalve geen zekerheidstelling. Deze inhoudingsregeling wordt met 'overwaarderegeling' aangeduid. Op grond van paragraaf 43a, lid 7 van de UAV 2012 is de opdrachtgever niet gerechtigd om van de aannemer een zekerheidstelling te bedingen, indien is bedongen dat de aannemingssom geheel of ten dele wordt ingehouden. De opdrachtgever zal dus dienen te kiezen tussen een zekerheidstelling te verrichten door de aannemer en een overwaarderegeling.

Noot: Er is onvoldoende eenduidigheid over de juridische mogelijkheden van het inhoudingssysteem op basis van overwaarde. Of deze net zo krachtig is als een bankgarantie valt zeer te betwijfelen. Er zijn deskundigen die stellen dat een inhouding al snel moet worden ingeleverd bij de curator. Bij het systeem van de bankgarantie is dit veel helderder.

3.3 Kredietbeslag

Omdat zowel een bankgarantie als ook de bereidverklaring voor de bank of borgmaatschappij een onvoorwaardelijke verplichting inhoudt, kan dit, afhankelijk van de specifieke bank of borgmaatschappij, leiden tot een inperking van een eventueel aanwezige kredietruimte van de aannemer bij de desbetreffende instelling ter hoogte van het gegarandeerde bedrag. Dit vanaf het tijdstip van afgifte van deze garantie dan wel verklaring. Nu bereidverklaringen bij aanbestedingen veelal op een vroeger tijdstip plegen te worden afgegeven namelijk reeds bij de inschrijving terwijl bankgaranties eerst bij de gunning worden afgegeven, is de bereidverklaring voor wat het kredietbeslag betreft voor de aannemers zelfs nog nadeliger dan de bankgarantie.

3.4 Aanbevelingen met betrekking tot het gebruik

Op grond van de hiervoor omschreven aspecten bevelen de BNA (Bond van Nederlandse Architecten), de NLIingenieurs (Branchevereniging van advies- en ingenieursbureaus) en Bouwend Nederland (Branchevereniging van aannemersbedrijven), NVB (Nederlandse Vereniging van Banken) ter zake van het verlangen van een zekerheidstelling de volgende gedragslijn aan.

- Bij inschrijving
- Bij gunning

Bij inschrijving

Het stellen van de eis om reeds bij inschrijving aan alle inschrijvers het overleggen van een bereidverklaring of zelfs een bankgarantie als voorwaarde te stellen, dient te worden nagelaten. Uit hetgeen hierboven is gesteld volgt immers, dat deze verklaringen de kredietruimte van de inschrijvers kunnen inperken, terwijl deze verklaringen slechts ten aanzien van één inschrijver -te weten degene aan wie het werk gegund wordt- effect heeft. Een dergelijke, voor alle inschrijvers bezwarende voorwaarde te stellen in een stadium waarin van een werkelijk risico voor de opdrachtgever nog geen sprake is achten

voornoemde organisaties niet op zijn plaats en vanwege het kostenverhogend effect ook niet in het belang van de opdrachtgevers.

Hetgeen hier gesteld is, geldt evenzeer ten aanzien van de voorselectieprocedure bij aanbestedingen met voorafgaande selectie. Indien de opdrachtgever zich in het stadium van de inschrijving informatie wenst te verschaffen omtrent de financiële gegoedheid van een inschrijver, kan hij zulks doen via het vragen van een bankverklaring.

Bij voornemen tot gunning

Naar het oordeel van voornoemde organisaties is het aanvaardbaar dat een opdrachtgever financiële waarborgen bedingt, voor het geval de aannemer zijn verplichtingen uit een met hem te sluiten aannemingsovereenkomst niet nakomt.

De meest geëigende vorm in het stadium tussen het voornemen tot gunning en de eigenlijke gunning is om de bankgarantie te vragen. Een bank mag in dit stadium ook een bereidverklaring bankgarantie welke dan wel automatisch over dient te gaan in de eigenlijke bankgarantie.

Uitsluitend de aannemer aan wie het werk gegund wordt en die derhalve de plicht heeft het uit te voeren, mag zorgen dat deze bankgarantie wordt verschaft.

Mocht het voornemen tot gunning worden ingetrokken vervalt uiteraard het recht dat de bankgarantie geeft, gezien dan geen sprake is van een opdracht.

Bij gunning

Naar het oordeel van voornoemde organisaties is het aanvaardbaar dat een opdrachtgever financiële waarborgen bedingt, voor het geval de aannemer zijn verplichtingen uit een met hem te sluiten aannemingsovereenkomst niet nakomt.

De meest geëigende vorm hiervoor is de bankgarantie. Dit betekent evenwel, dat uitsluitend de aannemer aan wie het werk gegund wordt en die derhalve de plicht heeft het uit te voeren, mag zorgen dat deze bankgarantie wordt verschaft.

3.5 Zekerheid voor de opdrachtnemer in de uitvoeringsfase @ of bij 7

Bij de uitvoeringsfase

Bij de uitvoeringsfase kan het gebeuren dat een opdrachtgever de facturen – onterecht – niet betaald of anderszins zich niet juist gedraagt met betrekking tot de geldmiddelen waar de opdrachtnemer recht op heeft.

Hiertoe bestaat lid 8 van paragraaf 43 a van de UAV 2012.

Indien de opdrachtgever hetgeen de aannemer volgens de overeenkomst toekomt, niet of niet tijdig betaalt, of de aannemer gegronde redenen heeft om aan te nemen dat de opdrachtgever het de aannemer toekomende niet of niet tijdig zal betalen, is de aannemer gerechtigd om van de opdrachtgever genoegzame zekerheid te verlangen. Indien de opdrachtgever in gebreke blijft met het stellen van de door de aannemer verlangde genoegzame zekerheid, is de aannemer bevoegd, hetzij de uitvoering van het werk te schorsen, hetzij het werk in onvoltooide staat te beëindigen. Met betrekking tot de schorsing respectievelijk de beëindiging in onvoltooide staat is het bepaalde in § 14 van overeenkomstige toepassing. Op de in dit lid bedoelde zekerheid is hetgeen in het vierde lid is gesteld van overeenkomstige toepassing

Om er voor te zorgen dat de contractverhouding goed blijft en in evenwicht blijft is het onverstandig dit recht van de opdrachtnemer uit te sluiten. Het is echter niet de bedoeling dat de opdrachtnemer om het minste of geringste deze zekerheid aanvraagt. De zekerheid betekent namelijk niet dat de opdrachtnemer over dat geld kan beschikken maar dat zijn betalingsrecht is verzekerd. Ook als de opdrachtgever een overheid is heeft het geen echte toegevoegde waarde omdat een overheid niet failliet kan gaan. Daarom zullen veel overheden dit lid ook uitsluiten (hetgeen bij een dergelijke opdrachtgever proportioneel is)

Uit de bepaling blijkt ook impliciet dat de opdrachtnemer geen recht heeft de uitvoering te schorsen zonder eerst deze zekerheidspoging proberen te benutten.

Ook is daarmee impliciet dat indien dit opdrachtnemersrecht wordt uitgesloten de kans dat de aannemer het werk schorst vele malen groter is geworden.

4. De zekerheidstelling en de UAV 2012

Inhoudsopgave:

4.1 Paragraaf 43a van de UAV 2012

4.2 De looptijd

4.3 Zekerheid te stellen door de opdrachtgever

4.1 Paragraaf 43a van de UAV 2012

De UAV 2012 vormen in administratief opzicht de basis van de STABU-systematiek c.q. de RAW-systematiek.

In paragraaf 43a van de UAV 2012 zijn bepalingen omtrent de zekerheidstelling opgenomen. Deze paragraaf heeft geen dwingend karakter omdat paragraaf 43a, lid 1 stelt dat ter zake van de zekerheidstelling een andere regeling in het bestek getroffen kan worden dan de leden 2 tot en met van genoemde paragraaf aangeven. Men kan de zekerheidstelling in principe dus naar eigen inzicht gestalte geven. De UAV 2012 schrijven voor dat de zekerheid, tenzij het bestek anders bepaalt, in de vorm van een bankgarantie gesteld moet worden waarvan de waarde 5% van de aannemingsom bedraagt. Door middel van een in paragraaf 43a, lid 4 opgenomen arbitraal beding krijgt de aannemer een verweermiddel aangereikt tegen het intropen van de bankgarantie door de opdrachtgever. Indien een opdrachtgever voornemens is de bankgarantie in te roepen dient hij allereerst de aannemer daarvan per aangetekend schrijven in kennis te stellen. De aannemer wordt op grond van het, zojuist genoemde, in paragraaf 43a, lid 4 opgenomen arbitraal beding de mogelijkheid geboden om binnen tien werkdagen na de verzending van de hierboven bedoelde kennisgeving een spoedgeschil aanhangig te maken bij de Raad van Arbitrage voor de Bouwbedrijven in Nederland. Naar aanleiding van het aanhangig gemaakte geschil kan de Raad eventueel beslissen dat de bankgarantie niet mag worden ingeroepen. Door middel van voornoemde voorziening wordt de aannemer beschermd tegen het onterecht intropen van de bankgarantie in aanmerking nemende dat het intropen daarvan voor de aannemer vergaande financiële consequenties kan hebben. Een beroep op de bankgarantie is pas aan de orde indien de aannemer in verzuim is. Dit betekent dat de aannemer zijn verplichtingen niet nakomt nadat hij door de opdrachtgever schriftelijk in gebreke is gesteld waarbij hem een redelijke termijn is geboden om alsnog aan zijn verplichtingen te voldoen (zie paragraaf 46 van de UAV 2012). Is de aannemer in verzuim dan zendt de opdrachtgever per aangetekend schrijven een afschrift van de ingebrekestelling aan de instelling die de bankgarantie heeft afgegeven, met opgave van het bedrag waarvoor hij een beroep op de bankgarantie wil doen. Dit bedrag dient overeen te komen met een redelijke begroting van de ten gevolge van de tekortkoming door de opdrachtgever geleden schade, rekening houdend met het maximum van de bankgarantie.

4.2 De looptijd

Binnen de UAV 2012 zijn in paragraaf 43a, lid 5 regels omtrent de duur van de bankgarantie gesteld. Op grond van de UAV 2012 blijft de bankgarantie (tenzij het bestek anders bepaalt) van kracht totdat het werk als opgeleverd wordt beschouwd. Indien er sprake is van 'kleine gebreken' in de zin van paragraaf 9, lid van de UAV 2012, dan blijft de bankgarantie van kracht tot het moment waarop de aannemer deze gebreken heeft hersteld. Indien in het bestek een onderhoudstermijn is vastgesteld dan blijft de bankgarantie van kracht totdat geconstateerd is dat de aannemer aan zijn verplichtingen daaruit voortvloeiend heeft voldaan. De UAV 2012 staan toe dat ook ter zake van de looptijd van de bankgarantie een bijzondere regeling in het bestek wordt opgenomen. Dit wederom op grond van paragraaf 43a, lid 1 van de UAV 2012.

Noot: In de praktijk komt het regelmatig voor dat de opdrachtgever het officiële bankgarantie document niet meer kan vinden. Dit kan tot grote problemen leiden.

4.3 Zekerheid te stellen door de opdrachtgever

Paragraaf 43a, lid 8 van de UAV 2012 biedt voor de aannemer een opening om van de opdrachtgever genoegzame zekerheid te verlangen. De aannemer is hiertoe gerechtigd indien de opdrachtgever hetgeen de aannemer volgens de overeenkomst toekomt, niet of niet tijdig betaalt, of de aannemer gegronde redenen heeft om aan te nemen dat de opdrachtgever het de aannemer toekomende niet of niet tijdig zal

betalen.

5. Het ARW 2012 (Uniform Aanbestedingsreglement 2012)

5.1 Het ARW 2012 (Uniform Aanbestedingsreglement werken 2012)

Het ARW 2012 doet geen uitspraken over de vorm waarin zekerheid gesteld kan worden. Artikel @@ aanpassen 26 van het ARW 2012 (@@ artikel 33 UAR-EG 1991) schrijft voor dat alleen van de inschrijver, aan wie de aanbesteder voornemens is het werk op te dragen, een zekerheidstelling mag worden bedongen (zie ook paragraaf 3.4 a). Het bedrag van de zekerheid mag het in het bestek of in de bekendmaking genoemd bedrag ter zake van de zekerheidstelling niet te boven gaan. Uitzondering hierop vormt de situatie waarin sprake is van een zogenaamde alternatieve aanbidding. Het bedrag van de zekerheidstelling mag dan maximaal 10% bedragen van de som waarvoor de inschrijver heeft aangeboden het werk uit te voeren.

6. Bestekspecificaties zekerheidstelling en overwaarderegeling

6.1 STABU-specificaties zekerheidstelling en overwaarderegeling

In hoofdstuk 01 van de STABU-systematiek is in paragraaf 01.02.43 (verpanding of cessie/zekerheidstelling/verzekering) een bepaling 01 ter zake van de bankgarantie opgenomen. Indien deze bepaling wordt gekozen dan wordt daarmee bewerkstelligd dat de aannemer zo spoedig mogelijk doch uiterlijk voor het verschijnen van de eerste termijn een bankgarantie moet stellen. Indien de bankgarantie niet voor het verschijnen van de eerste termijn is ontvangen en goedgekeurd kan door middel van keuzetekst 3 bedongen worden dat bedragen op de eerste en eventueel volgende betalingstermijnen worden ingehouden totdat het bedrag van de bankgarantie is bereikt. Op het moment dat de bankgarantie alsnog wordt ontvangen en goedgekeurd zal het ingehouden bedrag worden verrekend. Binnen de specificatie wordt de mogelijkheid geboden om een 'model-bankgarantie', eventueel zoals dit deel uitmaakt van deze brochure, bij het bestek te voegen. Paragraaf 43a, lid 1 van de UAV 2012 stelt dat een andere regeling ter zake van de zekerheidstelling dan zoals in de overige leden van deze paragraaf is bepaald in het bestek kan worden opgenomen. Derhalve kan via keuzetekst 2 een andere hoogte aan een bankgarantie worden toegekend dan de 5% van de aannemingsom die in paragraaf 43a, lid 3 van de UAV 2012 is opgenomen.

Keuzetekst 4 bepaalt dat binnen veertien dagen na afloop van de bankgarantie de ten behoeve van de bankgarantie overgelegde bescheiden aan de aannemer geretourneerd dienen te worden. In paragraaf 01.02.40 (betaling) bevindt zich bepaling 01 ter zake van betaling in termijnen. Via de keuzeteksten 1, 4 en 6 kan voor de overwaarderegeling gekozen worden.

6.2 RAW-specificaties zekerheidstelling en overwaarderegeling

In hoofdstuk 01 van Standaard RAW-bepalingen 2010 is het volgende opgenomen:

01.07 Zekerheidstelling

01.07.01 Waarde en vorm van de zekerheidstelling

01

De aannemer dient zo spoedig mogelijk na de opdracht, doch uiterlijk vóór het verschijnen van de eerste betalingstermijn, een zekerheid overeenkomstig het bepaalde in paragraaf 43a van de UAV 2012 ten genoegen van de opdrachtgever te stellen^[1].

De kosten van de zekerheidstelling zijn voor rekening van de aannemer.

02

Indien de in lid 01 bedoelde zekerheidstelling niet vóór het verschijnen van de eerste betalingstermijn is ontvangen en akkoord bevonden, wordt het bedrag van de zekerheidstelling ingehouden op de eerste en zo nodig de daarop volgende betalingstermijnen, totdat de bovenbedoelde zekerheidstelling zal zijn ontvangen en akkoord bevonden.

03

Indien het gehele werk dan wel een onderdeel daarvan bestaat uit het aanbrengen van bitumineus gebonden verhardingslagen, blijft de gehele zekerheid dan wel een gedeelte daarvan van kracht na de oplevering,

respectievelijk na het einde van de onderhoudstermijn, totdat de aannemer aan al zijn uit het rapport als bedoeld in artikel 31.24.07 lid 01, ingevolge het bestek voor hem voortvloeiende verplichtingen heeft voldaan. Indien het rapport niet binnen de in het aangehaalde artikel genoemde termijn van zes maanden aan de aannemer is verstrekt, blijft de gehele zekerheid dan wel een gedeelte daarvan na de oplevering, respectievelijk na het einde van de onderhoudstermijn van kracht tot het einde van deze termijn van zes maanden.

De waarde van de te handhaven zekerheid komt overeen met het in lid 01 bedoelde percentage van dat deel van de aannemingsom, dat bestaat uit het leveren en aanbrengen van bitumineus gebonden verhardingslagen. De grootte van bedoeld deel van de aannemingsom zal vóór de opdracht door aannemer en opdrachtgever in onderling overleg worden vastgesteld aan de hand van de in artikel 01.01.03 genoemde inschrijvingsstaat.

04

Binnen 14 kalenderdagen na afloop van de periode gedurende welke de zekerheidstelling van kracht is, worden de ten behoeve van de zekerheidstelling overgelegde bescheiden aan de aannemer geretourneerd.

[1] Een model bankgarantie is, volgend op dit hoofdstuk, in deze Standaard opgenomen

In hoofdstuk 01 van catalogus aanvullende en afwijkende RAW-bepalingen (wat in het bestek komt) is het volgende opgenomen:

01.07 Zekerheidstelling

01.07.01 Waarde en vorm van de zekerheidstelling

01

Het bepaalde in artikel 01.07.01 lid 02 van de Standaard 2010 is niet van toepassing.

LEDEN 01 EN 02 UITSLUITEND OPNEMEN INDIEN EEN ZEKERHEIDSTELLING VOORAFGAAND AAN HET VERLENEN VAN DE OPDRACHT WORDT VERLANGD (ZIE OOK DEEL 0 PAR. 04 SUB 5).

02

De zekerheid als bedoeld in artikel 01.07.01 lid 01 van de Standaard 2010 moet bij de aanbesteder zijn binnengekomen binnen 7 dagen na de datum van het daartoe door of vanwege de aanbesteder gedane verzoek.

03

Een zekerheidstelling, als bedoeld in paragraaf 43a van de UAV 2012, wordt van de aannemer niet verlangd.

LID 03 ALLEEN OPNEMEN INDIEN GEEN ZEKERHEIDSTELLING VAN DE AANNEMER WORDT VERLANGD.

In hoofdstuk 01 van handleiding van de RAW-systematiek is het volgende opgenomen:

01.07.01 Handleiding

Zekerheidstelling mag geen selectie criterium zijn

Een zekerheidstelling mag niet als selectie criterium worden gebruikt. Dit zou een te groot beslag leggen op de kredietruimte van inschrijvers. Zij schrijven immers tegelijkertijd voor verschillende werken in. Als er geen reden is om zekerheidstelling als een voorwaarde voor gunning te noemen, zal de zekerheid meestal worden verlangd voor het verschijnen van de eerste betalingstermijn op basis van artikel 01.07.01 van de Standaard RAW Bepalingen.

Zekerheidstelling na gunning

De opdrachtgever kan de zekerheid nemen, als hij de zekerheidsstelling niet heeft ontvangen voor het verschijnen van de eerste betalingstermijn. Dit wordt gedaan door het bedrag daarvan in te houden op de grootte van de eerste betalingstermijn, en zo nodig de daaropvolgende. Dit laatste zal gebeuren als het bedrag van de zekerheidstelling groter is dan dat van de eerste betalingstermijn.

Bij grotere werken of bij werken met een lange looptijd kan het bedrag van de zekerheidstelling worden bijgesteld naarmate het werk vordert. De zekerheidstelling blijft van kracht tot de aannemer heeft voldaan aan zijn verplichtingen die voortvloeien uit het bestek. Dit is in het algemeen tot de oplevering, of tot het einde van de onderhoudstermijn.

Paragraaf 43 a van de UAV 2012

(Tot 1989 bevatten de UAV 1968 geen bepalingen over zekerheidstelling.) In de UAV 2012 is een paragraaf 43a opgenomen die geheel over zekerheidstelling gaat. Dit is gedaan om opdrachtgevers een duidelijke en evenwichtige zekerheidstelling te kunnen bieden en vanwege het streven naar uniformering in vorm en inhoud.

In die paragraaf is onder meer vastgelegd dat de waarde van de zekerheid gelijk is aan 5% van de aannemingsom en dat de zekerheid moet worden gesteld in de vorm van een bankgarantie. Als de UAV 2012 in het bestek van toepassing is verklaard op het uit te voeren werk, is wat in paragraaf 43a is bepaald ook van toepassing. Dat is zo 'tenzij het bestek anders bepaalt'. Het laatste is expliciet in de genoemde paragraaf opgenomen. Daarmee is duidelijk gemaakt dat niet wordt afgeweken van de bedoeling van de UAV 2012, als in het bestek wordt afgeweken van wat in de UAV 2012 is bepaald over zekerheidstelling.

7. Zekerheid voor de opdrachtnemer in de uitvoeringsfase of bij 3.5

Zie voorlopig bij 3.5

8. Modellen bankgarantie

8.1 Modellen bankgarantie

Op deze plaats is een tweetal voorbeelden van bankgarantie opgenomen.

Bankgarantie (model I) (met mogelijkheid dat rechter de oproeping voorkomt)

Het eerste model sluit aan bij de leden 2 tot en met 8 7 van paragraaf 43a van de UAV 2012. Dit model is overgenomen uit 'Standaard RAW Bepalingen 2010' van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW)

Bankgarantie (model II) (on demand- format zonder dat motivering nodig is)

Het tweede model is een voorbeeld van een 'on demand' bankgarantie (afroepbankgarantie).

Dit model is afgeleid van een voorbeeld van een bankgarantie opgenomen in @ is deze vermelding nog relevant ? staat tenslotte in de UAV 2012 @ 'Documentatie voor regionale bijeenkomsten NCIV' februari 1995 van het NCIV koepel voor woningcorporaties (thans Aedes).

Bankgarantie model I

Bankgarantie

De ondergetekende..... (1)

gevestigd te....., (2)

hierna te noemen 'de borg',

stelt zich hierbij, onder afstanddoening van alle bij de wet aan borgen toegekende verweermiddelen,

tegenover..... (3)

gevestigd te....., (4)

hierna te noemen 'de opdrachtgever',

tot borg voor de richtige nakoming

door (5)

gevestigd te....., (6)

hierna te noemen 'de aannemer'.

van diens verplichtingen, voortvloeiend uit bestek/overeenkomst....., (7)

betreffende het navolgende door de opdrachtgever opgedragen en door de aannemer aangenomen werk, te weten het

.....

.....

....., (8)

zulks tot een bedrag van € , zegge

.....

..... (9)

Op grond van deze bankgarantie verbindt de borg zich op eerste schriftelijk verzoek van de opdrachtgevers onder mededeling dat de aannemer in gebreke is gebleven met de richtige nakoming van de in voormeld bestek/voormelde overeenkomst omschreven verplichtingen, ten hoogste bovengenoemd bedrag aan de opdrachtgever te voldoen, indien de borg van de opdrachtgever een afschrift heeft ontvangen van een door de opdrachtgever aan de aannemer gerichte aangetekende brief, waarin de opdrachtgever de aannemer kennis geeft van zijn voornemen de bankgarantie in te roepen en waarvan de verzenddatum ten minste tien werkdagen is verstreken en

indien door de aannemer voorafgaand aan het verstrijken van de hiervoor genoemde termijn van tien werkdagen geen bewijs, (bijvoorbeeld in de vorm van een ontvangstbevestiging van de Raad van Arbitrage voor de Bouw) aan de borg is overgelegd dat door hem een spoedgeschil bij de Raad van Arbitrage aanhangig is

gemaakt.

Indien de aannemer voorafgaand aan het verstrijken van de meergenoemde termijn een bewijs aan de borg heeft overgelegd dat hij een spoedgeschil als eerder bedoeld aanhangig heeft gemaakt, is de opdrachtgever slechts gerechtigd de bankgarantie in te roepen nadat de Raad van Arbitrage in eerste aanleg dienovereenkomstig heeft beslist. Deze zekerheidstelling blijft overeenkomstig het bepaalde in paragraaf 43a van de UAV 2012 van kracht totdat de aannemer aan zijn verplichtingen voortvloeiend uit voormeld bestek/voormelde overeenkomst heeft voldaan.

Indien de opdrachtgever nalaat de ten behoeve van deze zekerheidstelling overgelegde bescheiden aan de aannemer te retourneren, is de aannemer gerechtigd de borg schriftelijk te verzoeken deze zekerheidstelling te beëindigen. De borg is gerechtigd deze zekerheidstelling te beëindigen, indien de aannemer een afschrift van dit verzoek per aangetekende brief heeft gezonden aan de opdrachtgever en laatstgenoemde niet binnen een maand na dagtekening van de aangetekende brief aan de borg schriftelijk heeft meegedeeld daarmee niet in te stemmen.

Plaats (10)

Datum (11)

Borg (12)

Handtekening (13)

noot

*) Dit model sluit aan bij paragraaf 43a de leden 2 tot en met 7 van de UAV 2012. Gelet op lid 1 van de genoemde paragraaf van de UAV 2012 staat het de opdrachtgever vrij een ander model toe te passen. Ook in dat geval blijft sprake van een bestek conform de STABU-systematiek **c.q. RAW-systematiek.**

Bankgarantie model II (on demand- format zonder dat motivering nodig is)

Bankgarantie

De ondergetekende.....(1)

gevestigd te.....(2)

kantoorhoudende te.....(3)

in aanmerking nemende:

dat.....(4)

gevestigd te..... (5)

verder te noemen 'opdrachtgever'

met

.....(6)

gevestigd te.....(7)

verder te noemen 'aannemer'

een overeenkomst is aangegaan tot de uitvoering van het werk zoals omschreven in het bestek (8)

dat opdrachtgever van aannemer een bankgarantie verlangt, strekkende tot zekerheid voor opdrachtgever voor diens verhaal van schade, kosten en interesten, welke voor opdrachtgever mochten ontstaan als gevolg van niet, niet tijdige of niet behoorlijke nakoming door aannemer van zijn verplichtingen uit hoofde van voormelde aannemingsovereenkomst;

verklaart door deze:

zich jegens opdrachtgever garant te stellen tot zekerheid voor de juiste en tijdige voldoening door aannemer van al hetgeen deze naar het de ondergetekende bindende oordeel van de opdrachtgever aan laatstgenoemde verschuldigd is of te eniger tijd zal worden uit hoofde van voormelde aannemingsovereenkomst en/of verbintenissen die daaruit zijn voortgevloeid en/of verbintenissen die overigens in verband met de uitvoering van het desbetreffende werk zijn of zullen ontstaan.

De ondergetekende verbindt zich op eerste schriftelijk verzoek en op de enkele schriftelijke mededeling van opdrachtgever dat aannemer zijn hiervoor bedoelde verplichtingen niet is nagekomen, als eigen schuld en zonder enig ander of meerder

bewijs van verschuldigheid te kunnen verlangen, aan opdrachtgever te zullen voldoen al hetgeen deze volgens zijn opgave van aannemer meent te vorderen te hebben, met dien verstande dat het bedrag waarvoor ondergetekende zal kunnen worden aangesproken, nooit meer zal bedragen dan € , zegge

..... (9)
Deze garantie geldt tot de datum waarop de opdrachtgever aan de ondergetekende schriftelijk heeft bericht dat ofwel aannemer aan al zijn verplichtingen uit hoofde van voormelde aannemingsovereenkomst en/of daaruit voortvloeiende en/of met de uitvoering van het werk verband houdende verbintenissen heeft voldaan, dan wel dat de onderhavige garantie kan vervallen.
Aldus getekend te (10)
Datum..... (11)
Borg..... (12)
Handtekening..... (13)

*) Dit model sluit aan bij paragraaf 43a de leden 2, 3, 5, 6 en 7 van de UAV 2012. (lid 4 van paragraaf 43a van de UAV 2012 regelt de eventuele inmenging van de Raad van Arbitrage om de oproeping evt. tegen te houden; deze mogelijkheid bestaat bij dit model niet)

Gelet op lid 1 van paragraaf 43a van de UAV 2012 staat het de opdrachtgever vrij een ander model toe te passen. Ook in dat geval blijft sprake van een bestek conform de STABU-systematiek c.q. RAW-systematiek.

8. BNB aanbeveling met betrekking tot aanpassingen:

1. Het zou goed zijn als de besteksbepalingen bij toepassing van een 'on demand' bankgarantie duidelijker verwoordend dat lid 4 van paragraaf 43a van de UAV 2012 niet van toepassing is.
2. Het zou goed zijn als BNB aanbeveelt om vooralsnog uitsluitend te werken met een bankgarantie. Gezien er onvoldoende eenduidigheid is over de juridische mogelijkheden van het inhoudingssysteem op basis van overwaarde.
3. Het zou goed zijn als STABU en BNB niet aanbevelen om lid 8 van paragraaf 43a van de UAV 2012 uit te sluiten. Dat de opdrachtnemer zowel als de opdrachtgever beide het recht hebben tot een financiële garantie wordt juist als evenwichtig beschouwd.
4. Het zou goed zijn als er tevens een 'model bereidverklaring' komt dat rekening houdt met het tussenproces van het 'voornemen tot gunning' en daarmee automatisch overgaat in een 'bankgarantie'.
5. Het zou goed zijn als in de bankgarantie zou staan dat deze ook beëindigd kan worden op andere wijze dan het inleveren van het officiële document.
6. Dit zou in overleg met de Nederlandse Vereniging van Banken moeten geschieden zodat ook zij van hun kant de banken kunnen voorzien van dit model. Daarnaast zou de NVB ook deze uitleg en aanbevelingsmemo mede kunnen dragen. (Gustav Mahlerplein 29-35; 1082 MS Amsterdam; Postbus 7400 ; 1007 JK Amsterdam (020) 550 2888)
7. Een mogelijk verbeterd model bereidverklaring / bankgarantie

Bereidverklaring Bankgarantie model I - verbeterd

Bereidverklaring Bankgarantie c.q. Bankgarantie

De ondergetekende..... (1)
gevestigd te....., (2)
hierna te noemen 'de borg',
stelt zich hierbij, onder afstanddoening van alle bij de wet aan borgen toegekende verweermiddelen,
tegenover..... (3)
gevestigd te....., (4)
hierna te noemen 'de opdrachtgever',

tot borg voor de richtige nakoming
door (5)
gevestigd te....., (6)
hierna te noemen 'de aannemer'.
van diens verplichtingen, voortvloeiend uit bestek/overeenkomstnr....., (7)
betreffende het navolgende door de opdrachtgever opgedragen en door de aannemer
aangenomen werk, te weten het
.....
....., (8)
zulks tot een bedrag van € , zegge
.....
..... (9)

Op grond van deze 'bereidverklaring bankgarantie' verbindt de borg zich de status van deze bereidverklaring te verheffen tot bankgarantie. Deze statusovergang treedt automatisch in zodra de opdrachtgever de opdracht heeft versterkt aan bovengenoemde opdrachtnemer. De datum van opdracht dient op door de borg te bepalen wijze door de opdrachtnemer dan wel de opdrachtgever aan de borg te worden bekendgemaakt.

Op grond van deze bankgarantie verbindt de borg zich op eerste schriftelijk verzoek van de opdrachtgevers onder mededeling dat de aannemer in gebreke is gebleven met de richtige nakoming van de in voormeld bestek/voormelde overeenkomst omschreven verplichtingen, ten hoogste bovengenoemd bedrag aan de opdrachtgever te voldoen, indien de borg van de opdrachtgever een afschrift heeft ontvangen van een door de opdrachtgever aan de aannemer gerichte aangetekende brief, waarin de opdrachtgever de aannemer kennis geeft van zijn voornemen de bankgarantie in te roepen en waarvan de verzenddatum ten minste tien werkdagen is verstreken en

indien door de aannemer voorafgaand aan het verstrijken van de hiervoor genoemde termijn van tien werkdagen geen bewijs, (bijvoorbeeld in de vorm van een ontvangstbevestiging van de Raad van Arbitrage voor de Bouw) aan de borg is overgelegd dat door hem een spoedgeschil bij de Raad van Arbitrage aanhangig is gemaakt.

Indien de aannemer voorafgaand aan het verstrijken van de meergenoemde termijn een bewijs aan de borg heeft overgelegd dat hij een spoedgeschil als eerder bedoeld aanhangig heeft gemaakt, is de opdrachtgever slechts gerechtigd de bankgarantie in te roepen nadat de Raad van Arbitrage in eerste aanleg dienovereenkomstig heeft beslist. Deze zekerheidstelling blijft overeenkomstig het bepaalde in paragraaf 43a van de UAV 2012 van kracht totdat de aannemer aan zijn verplichtingen voortvloeiend uit voormeld bestek/voormelde overeenkomst heeft voldaan.

Indien de opdrachtgever nalaat de ten behoeve van deze zekerheidstelling overgelegde bescheiden aan de aannemer te retourneren, is de aannemer gerechtigd de borg schriftelijk te verzoeken deze zekerheidstelling te beëindigen. De borg is gerechtigd deze zekerheidstelling te beëindigen, indien de aannemer een afschrift van dit verzoek per aangetekende brief heeft gezonden aan de opdrachtgever en laatstgenoemde niet binnen een maand na dagtekening van de aangetekende brief aan de borg schriftelijk heeft meegedeeld daarmede niet in te stemmen.

In plaats van bovenstaande procedure kan de bankgarantie ook per direct worden beëindigt door een gewaarmerkt bericht van de opdrachtgever rechtstreeks aan de borg waarin zij verklaart dat de garantie beëindigt kan worden (ingeval de opdrachtgever de garantie niet fysiek terug kan geven)

Plaats (10)
Datum (11)
Borg (12)

Handtekening (13)
noot

*) Dit model sluit aan bij paragraaf 43a de leden 2 tot en met 7 van de UAV 2012. Gelet op lid 1 van de genoemde paragraaf van de UAV 2012 staat het de opdrachtgever vrij een ander model toe te passen. Ook in dat geval blijft sprake van een bestek conform de STABU-systematiek **c.q. RAW-systematiek.**

Bereidverklaring Bankgarantie model II (on demand- format zonder dat motivering nodig is)

Bereidverklaring Bankgarantie c.q. Bankgarantie

De ondergetekende.....(1)
gevestigd te.....(2)
kantoorhoudende te.....(3)
in aanmerking nemende:
dat.....(4)
gevestigd te..... (5)
verder te noemen 'opdrachtgever'
met
.....(6)
gevestigd te.....(7)
verder te noemen 'aannemer'
een overeenkomst is aangegaan tot de uitvoering van het werk zoals omschreven in het bestek (8)
dat opdrachtgever van aannemer een bankgarantie verlangt, strekkende tot zekerheid voor opdrachtgever voor diens verhaal van schaden, kosten en interesten, welke voor opdrachtgever mochten ontstaan als gevolg van niet, niet tijdige of niet behoorlijke nakoming door aannemer van zijn verplichtingen uit hoofde van voormelde aannemingsovereenkomst;
verklaart door deze:
zich jegens opdrachtgever garant te stellen tot zekerheid voor de juiste en tijdige voldoening door aannemer van al hetgeen deze naar het de ondergetekende bindende oordeel van de opdrachtgever aan laatstgenoemde verschuldigd is of te eniger tijd zal worden uit hoofde van voormelde aannemingsovereenkomst en/of verbintenissen die daaruit zijn voortgevloeid en/of verbintenissen die overigens in verband met de uitvoering van het desbetreffende werk zijn of zullen ontstaan.
De ondergetekende verbindt zich op eerste schriftelijk verzoek en op de enkele schriftelijke mededeling van opdrachtgever dat aannemer zijn hiervoor bedoelde verplichtingen niet is nagekomen, als eigen schuld en zonder enig ander of meerder bewijs van verschuldigdheid te kunnen verlangen, aan opdrachtgever te zullen voldoen al hetgeen deze volgens zijn opgave van aannemer meent te vorderen te hebben, met dien verstande dat het bedrag waarvoor ondergetekende zal kunnen worden aangesproken, nooit meer zal bedragen dan € , zegge
..... (9)
Deze garantie geldt tot de datum waarop de opdrachtgever aan de ondergetekende schriftelijk heeft bericht dat ofwel aannemer aan al zijn verplichtingen uit hoofde van voormelde aannemingsovereenkomst en/of daaruit voortvloeiende en/of met de uitvoering van het werk verband houdende verbintenissen heeft voldaan, dan wel dat de onderhavige garantie kan vervallen.

Op grond van deze 'bereidverklaring bankgarantie' verbindt de borg zich de status van deze bereidverklaring te verheffen tot bankgarantie. Deze statusovergang treedt automatisch in zodra de opdrachtgever de opdracht heeft versterkt aan bovengenoemde opdrachtnemer. De datum van opdracht dient op door de borg te bepalen wijze door de opdrachtnemer dan wel de opdrachtgever aan de borg te worden bekendgemaakt.

In plaats van bovenstaande procedure kan de bankgarantie ook per direct worden beëindigt door een gewaarmerkt bericht van de opdrachtgever rechtstreeks aan de borg waarin zij verklaart dat de garantie beëindigt kan worden (ingeval de opdrachtgever de garantie niet fysiek terug kan geven)

Aldus getekend te (10)
Datum..... (11)
Borg..... (12)
Handtekening..... (13)

*) Dit model sluit aan bij paragraaf 43a de leden 2, 3, 5, 6 en 7 van de UAV 2012. (lid 4 van paragraaf 43a van de UAV 2012 regelt de eventuele inmenging van de Raad van Arbitrage om de oproeping evt. tegen te houden; deze mogelijkheid bestaat bij dit model niet)

Gelet op lid 1 van paragraaf 43a van de UAV 2012 staat het de opdrachtgever vrij een ander model toe te passen. Ook in dat geval blijft sprake van een bestek conform de STABU-systematiek c.q. RAW-systematiek.